

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΣΠΑΤΑΛΗ ΚΑΙ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑ

του Δημήτρη Μάρδα
Αν. καθηγητή Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του ΑΠΘ
π. Γενικού Γραμματέα Εμπορίου

Από το 2001 και μετά, τρεις διαδοχικές ρυθμίσεις αναφορικά με τις προμήθειες του Υπουργείου Υγείας επιτείνουν το χάος στον ευαίσθητο αυτό τομέα. Από τα ΠΕΣΥ, που υιοθετήθηκαν το 2001, περάσαμε στα ΔΥΠΕ το 2004 από όπου αφαιρέθηκε η αρμοδιότητα της διενέργειας διαγωνισμών για να μεταβιβαστεί ακολούθως η εν λόγω αρμοδιότητα στα νοσοκομεία. Από τα νοσοκομεία τέλος η αρμοδιότητα επιστρέφει στο Υπουργείο Υγείας, το οποίο συγκεντρώνει πια όλες τις προμήθειες των νοσοκομείων της χώρας από υλικά καθαριότητας έως τα πιο πολύπλοκα ιατρικά μηχανήματα.

Στα τέλη της προηγούμενης χρονιάς κυκλοφόρησε ένα σχέδιο Νόμου για τις προμήθειες της υγείας, το οποίο πρόσφατα αντικαταστάθηκε από ένα άλλο, που είναι πιο γραφειοκρατικό, αν όχι πιο σπάταλο, σχέση με το προηγούμενο. Συγκρίνεται με το Νόμο-πλαίσιο για τα ΑΕΙ, ως προς τις καθυστερήσεις με αντικείμενο την ψήφισή του. Εδώ βέβαια δεν υπάρχουν φοιτητές ή καταληψίες, που να αιτιολογούν τις όποιες καθυστερήσεις. Υπάρχουν όμως τρομακτικά οικονομικά συμφέροντα!

Το πρώτο σχέδιο Νόμου πρόβλεπε τη σύσταση μιας εννεαμελούς Επιτροπής Προμηθειών Υγείας (ΕΠΥ) στο Υπουργείο Υγείας, με αποδοχές ιδιαίτερα υψηλές. Η ΕΠΥ όμως, δε θα διενεργούσε τους διαγωνισμούς, ούτε θα τηρούσε το Μητρώο των προμηθευτών ούτε τέλος θα σύντασσε τις προδιαγραφές των προϊόντων. Αυτά θα τα υλοποιούσαν τρεις φορείς, η ΙΦΕΤ, η ΔΕΠΙΑΝΟΜ και το ΕΚΕΒΥΛ. Έτσι λοιπόν αποκεντρώνονταν κάποιες λειτουργίες, που αφορούσαν όμως συγκεντρωτικούς διαγωνισμούς.

Σύμφωνα με το νέο σχέδιο Νόμου δημιουργείται αρχικά μια **νέα** επταμελής αρχή με την ονομασία «Αρχή Μητρώων Προδιαγραφών και Διαιτησίας» με αντικείμενο που το προσδιορίζει ο τίτλος. Επίσης δημιουργείται μια **νέα** εταιρία ως Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ), με ένα **νέο** επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο, με αρμοδιότητα τη διαχείριση και υλοποίηση των διαγωνισμών. Τέλος, για την παρακολούθηση των συμβάσεων δημιουργείται μια άλλη **νέα** εταιρία, ως ΝΠΙΔ με τον τίτλο «Εφοδιασμός Φορέων Υγείας Α.Ε» που θα λειτουργεί με ένα τρίτο επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο!

Το νέο σχέδιο Νόμου για τις κρατικές προμήθειες στο χώρο της υγείας, επαναφέρει στην ουσία παλαιές, εν πολλοίς, προβληματικές, ξεπερασμένες πρακτικές και νοοτροπίες. Βέβαια εξωραϊζεται το νέο σύστημα με ορισμένες νέες ρυθμίσεις που επίπλαστα δημιουργούν την εντύπωση ότι αυτό αποκεντρώνεται ενώ την ουσία γίνεται εκ νέου άκρως συγκεντρωτικό, άρα εν πολλοίς ανεφάρμοστο, σύμφωνα με την υφιστάμενη εμπειρία. Στην ουσία, όλη αυτή η σπάταλη γραφειοκρατία υποκαθιστά μια Διεύθυνση της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου (ΓΓΕ), αρμόδια έως σήμερα για τις εν λόγω προμήθειες.

Οι συγκεντρωτικοί διαγωνισμοί έχουν ένα μεγάλο πλεονέκτημα, στη θεωρία τουλάχιστον. Καθώς αφορούν μεγάλες ποσότητες ενός υλικού (π.χ. ασκών αίματος, βηματοδοτών, μηχανημάτων τεχνητών νεφρών, χειρουργικών ραμμάτων), τότε οδηγούν,

σύμφωνα με τη λογική της αγοράς, σε χαμηλές τιμές προσφοράς. Αυτό είναι εν μέρει σωστό, αρκεί να λειτουργήσει ο ανταγωνισμός, να ολοκληρωθεί ο διαγωνισμός και να υπογραφούν οι σχετικές συμβάσεις. Στο σημείο αυτό εντοπίζεται και το μεγάλο του μειονέκτημα.

Αναλυτικότερα, καθώς ένας μεγάλος διαγωνισμός, καταλήξει σε μια σύμβαση υπέρ ενός προμηθευτή ή στην καλύτερη περίπτωση υπέρ ενός περιορισμένου αριθμού προμηθευτών (όταν π.χ. έχουμε πολλές ποικιλίες του ίδιου προϊόντος όπως στα χειρουργικά ράμματα ή τους βηματοδότες), αυτόματα αποκλείονται όλοι οι υπόλοιποι, συχνά πολυάριθμοι υποψήφιοι προμηθευτές. Αυτό σημαίνει ότι οι εν λόγω προμηθευτές για μια τουλάχιστον χρονιά θα είναι εκτός των Δημοσίων νοσοκομείων.

Οι συγκεκριμένοι προμηθευτές δεν μένουν με σταυρωμένα χέρια, σύμφωνα με την υφιστάμενη πρακτική. Με τη βοήθεια σωρείας ενστάσεων και προσφυγών επιδιώκουν τη ματαίωση του διαγωνισμού ή στη καλύτερη περίπτωση, την καθυστέρηση της ολοκλήρωσής του. Στο χρόνο αυτό, οι τυχόν ελλείψεις των νοσοκομείων ρυθμίζονται με μικρές συμβάσεις, όπου η χειραγώγησή τους είναι μια σχετικά εύκολη υπόθεση. Από την άλλη ένας μεγάλος διαγωνισμός εκατομμυρίων, ο μοναδικός σε μια χρονιά για κάποιο είδος, ο οποίος εξαρτάται από ένα φορέα, μια επιτροπή, ένα Υπουργό κ.λπ, είναι δυνατό να οδηγήσει σε οτιδήποτε μορφής ενέργειες, πλην των ανωτέρω, εκ μέρους των προμηθευτών, οι οποίοι αγωνιούν για την απώλεια της μελλοντικής σύμβασης.

Το σύστημα προμηθειών των ΠΕΣΥ, όπως είχε προβλεφθεί με Νόμο το 2001 εισήγαγε μια βέλτιστη πρακτική στις υπό εξέταση προμήθειες. Εισηγάγε αναλυτικότερα συγκεντρωτικούς διαγωνισμούς σε επίπεδο όμως *περιφέρειας*, με αποτέλεσμα να βρεθεί τη χρυσή τομή ανάμεσα: στην τρομακτική γραφειοκρατία, και όχι μόνο, των ετήσιων συγκεντρωτικών διαγωνισμών από ένα φορέα, και στον κατακερματισμό τους σε επίπεδο νοσοκομείων που οδηγούσε στην κατασπατάληση του δημοσίου χρήματος.

Δεν αντιμετώπιζε στην ουσία το πρόβλημα που προαναφέρθηκε από την πλευρά των προμηθευτών ενώ από την άλλη, το μέγεθος των διαγωνισμών σε περιφερειακό επίπεδο μπορούσε να οδηγήσει σε μειωμένες τιμές προσφοράς. Οπότε καθώς περιόριζε τη γραφειοκρατία που υφίσταται σε μεγάλο βαθμό στο πλαίσιο των συγκεντρωτικών διαγωνισμών, δίνοντας την ευκαιρία στους προμηθευτές που έχαναν μια σύμβαση ενός ΠΕΣΥ να συμμετάσχουν σε άλλους διαγωνισμούς άλλων ΠΕΣΥ, δεν υπήρχε λόγος ματαίωσης των διαγωνισμών ή εσκεμμένων σημαντικών καθυστερήσεις, μέσω των γνωστών τεχνικών που υπάρχουν.